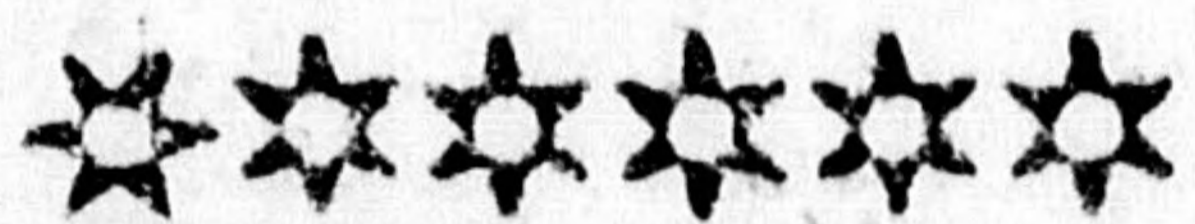

Nro. 30.

A' FELS. CSASZÁR, ÉS AP. KIRALY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből Kedden Aprilis 13-dik napján 1813-dik
esztendőben.

A' Tsatázó mezőkről — Frantzia tudósítások.

A' Wéseli fő hadi szálláson ilyen Proklamá-
tziót adtak - ki Mártzius' 26 dikán: —

„A' Lippe, Wézer, és Albis torkaik Depar-
tamentjeiknek lakosaikhoz. Ő Felsége a' Nagy
Napoleon Császár, éngemet a' ti védelmezéste-
re küld egy számos ármádával. Az én vezér-
lésem alatt lévők, leg szorosabb fenytéket tartá-
ni köteleztetnek, 's el ne felejtkezzenek arról,
hogy a' Frantzia birodalom' vidékein vannak.
Mint reménlem, ti (lakosok) is megmútatjátok
azt nékiek, hogy nem tartjátok őket idegenek-
nek. Megintelek benneteket azon ellenségeink-
nek bünös sugallásaik ellen, a' kik az ország-
ban szerteszéllyel járván mindenütt nyughatat-

lanságot gerjesztenek. Már Kurirokat támadtak meg, katonákkal bántak rútol, sőt magános útasokat is megfosztottak. Tsak a' Frantzia birodalom' ditsősségének ellenségei tselekedhetnek e'féléket. Nem soká eltűnnek ezek a' gyávák. A' közönségnek, 's azon seregnek, mellyet ő Felsége a' Császár reám bízott, bátorsága kívánja ezt. Kötelességem eránt hűséges 's Monarchámnak alattvalója lévén, elévettem minden eszközöket, hogy minden fegyveres öszszetsoportozások fegyveres erő által semmivé tétetessenek, és hogy mind azok, a' kikre réájok bizonyosodik, hogy a' közönséges vagy magános tsendességnek megháborítói legyenek, a' Wéselben, Münsterben, Osnabrückben, és Brémában felállított katonai biztosságok között valamelyik eleibe vitetessenek, és az által haladék nélkül megíteltessenek. Meghívok minden polgári és törvényes tisztségeket, hogy azoknak megtaláltatásokon, a' kik az ármádának és a' jó gondolkodású lakosoknak veszedelmekre lehetnének, egész erővel iparkodjanak. El jött az az idő, a' mikor egészszen ki kell a' magok Monarchájok eránt való hűséget mutatni, 's hivataljaikkal járó kötelességeiket pontossággal telyesíteni. A' birodalomnak minden belső részeiről nagy számmal sietnek a' seregek a' ti segedelmetekre, a' mely seregek minden különbség nélkül megtanítják a' mi ellenségeinket arra: Hogy a' nagy birodalom' vidékei büntetés nélkül meg nem sérttetnek. Az új győzedelmek nem soká ismét megszerzik néktek azt a' tsendességet, melytől a' gyáva, és háborgást kívánó emberek benneteket egy szempillantatig megfosztottak vala. A' Császár ő Felsége min-

denre figyelmez, és által lát mindent; tartsátok fenn néki a' ti hűségteket; az ő ellenségeinek szerentséjek még soha sokáig nem tartott. —,

„*Vandamme*, Generál-Lieutenant,
Birodalombéli Gróf.

A' 32-dik katona Osztály' fő hadi szállásán, *Brémában*, ilyen Bülletint adtak - ki Mártzius' 25-dikén: —,

„A' *Morand*' osztálya ma útnak indúlt *Brémából*, hogy az *Albison* túl előre nyomúljon. *Haarburgtól* fogva *Lauenburgig* fog kiterjeszkedni, a' hol annak fő hadi szállása van. A' *St. Cyr* osztálya azonnal utárna fog ennek menni, mihelyest két *mobilis* tsapatok, a' mellyek a' támadásban foglalatoskodó *Alsó-Wézeri* helységeket megtisztították, vissza érkeznek. Egyike ezen tsapatoknak gyaníthatóképpen össze fog találkozni ma azzal az ellenséges csoporttal, melyet az *Anglusok* a' partra kitétek, és a' melly *Bremerle*hégig előre nyomúlt, 's meg fogja ennek mint illik, mutatni az útat. A' *St. Cyr* és *Morand* mozdúlásaik függésben vannak a' *Vice-Király* által (*Magdeburg* felől) tétetődő mozdulásokkal. Gróf *Lauriston* az *Albis* vize mentiben *Dömitz* felé leindúlván, *Magdeburgban* helyet hagyott ő *Császári Hertzegségének*. Mindenek azt mutatják, hogy a' támadólag való tsatázást ismét kezdik a' *Frantzia* seregek. Az *Oroszok* oda hagyták *Hámburgot*, minekutánna ott, költsönözés képpen, mint mondják, 20 milliókat felvettek. A' *Hámburgiak* az ő *Oroszokhoz* szító *Magistratusokkal* egyetemben, siratják azon hibás lépéseket, melynek következéseit az ő városokra nézve nem lehet felszámolni.“

Mártzius 26-dikán írják a' *Düsseldorfi* újság 's egyéb levelek, hogy egy hétiől fogva szüntelen takarodtak a' Réuson le felé, Straszburgtól és Moguntziától fogva Wéselig, a' Frantzia fegyveres seregek.

A' Magdeburgi újságban ilyen hadi hirdetés jött ki Mártzius' 30-dikán: — „Minekutánna az ellenség néhány isoportokat az alsó Albis, bal partjára által küldött volna, ezeknek Gen. *Montbrün* 500 lovasokkal, 3 Batalionokkal, és két ágyúkkal eleibe ment. Az Orosz lovasokra éppen akkor talált *Werbennél* (a' Brandenburgi O-Márkban, hol a' *Havel* az Albisba szakad), mi-hor az Albison által érkeztek, és réájok ütött. A' mi a' víz innenső partján találtatott, mind megölettetett, vagy elfogattatott, vagy a' vízbe kergettetett. Néhány hajók, mellyek emberekkel és lovakkal voltak tele, elsülyedtek; 200 elesett emberekre betsűlik az ellenség' vesztesit. Elfogtunk 17 Kozákokat és 2 tisztet. Generális *Montbrün* azon Kozákok' üzésében foglalatoskodik, a' kik nem mehettek vissza az Albis bal partjára. Költ *Magdeburgban* Mártz. 29-dikén. — „
„Gróf *Monthion*, Osztalyos Generális, a' Májor Generális Stábjának vezére.

(E' már a' harmadik rendbéli tudósítás a' Werbeni történetről; a' két előbbienek a' 29-dik számú Magy. Kurir 431 és 446 lapjain találtattak).

* * *

Orosz, Német, és Anglus tudósítások.

Orosz Oberster Báró *Tettenborn* ilyen parantsolatot hirdettetett ki *Hámburgban*, *Mártzius*

26-dikán: — „Mind azok, a' kik a' Frantziák-
kal tovább is egyetértésben fognak maradni, va-
lamint szintén azok a' Németek is, a' kik az el-
lenség által elfoglaltatott Német tartományokban,
a' Frantziáknak egy 's más szükséges dolgokat,
eléséget, szolgáltatnak, mint hazaárulók úgy tar-
tassanak, és hadi ítélőszék eleibe állíttassanak.

Itt következik a' Werbeni történeiről a' 4-dik
tudósítás: — A' *Berlinből* Aprilis 2-dikán indúlt
magános levelek írják, hogy Gen. *Dörnberg*, a'
ki mint tudva van, Mártz. 25-dikén *Sandownál*
az Albison által ment vala, ők de azután onnan
ismét vissza jönni kéntelenítetett, magát azolta
a' Gen. *Czernitschew* seregivel össze tsátolta,
's azután Mártz. 29-dikén, együtt ismét által
mentek az Albis bal partjára. A' Frantziák
Stendal felé vonták-el magokat: Gen. *Czerni-
tschew* pedig *Untzen* és *Celle* felé intézte útját.“

Az Aprilis 3-dikán költ *Lipsiai* újságban eze-
ket lehet olvasni: A' leg elől jövő Orosz vigyá-
zó csoport Mártz. 31-dikén estvéli 8 órakor beér-
kezett Lipsiába. Aprilis 1-ső napján reggel a'
szélső kapuk Orosz strázsákkal megrakattatván,
azon napon délben az előljáró sereg is megér-
kezett oda a' Sándor Császár Szárny - Adjutánsa
Orlow Ur vezérlése alatt. Ezen seregek leg szo-
rosabb fenytéket tartanak. Noha igen nagy so-
kasággal csoportozott körülettek össze a' nép,
tsakugyan még sem történt legkissebb rendetlen-
ség is. Az árús boltok nyitva állottak, és min-
den foglalatosság a' maga rendje szerént foly-
tattatott.“

A' *Berlini* újság levelek ezeket közlik: —
A' *Stralsundhoz* és *Rügen* szigetére eddig kiszar:

lott *Specus* seregeket 8 ezer embernél többre teszik az onnét érkezett tudósítások. Az ezelőtti fegyveres nép is organizáltatik a' Svécusok Pomeraniájában, melyhezképpent itt is meglehetősen tsatározó sereg állíttatik lábra.

A' *Dresdai* híd az ott lévő Orosz vezér parantsolatjára 2: órák alatt úgy helyre állíttatott, hogy lovak és ágvúk által vitették rajta.

A' Frantzia őrző sereg *Magdeburgból* kiütvén, *Mökkern* nevű kis városig nyomúlt volt, eleséget gyűjtvén össze: hanem mint mondják Pruszsus Generális *Borstel* (ilyen kifejezéssel él a' Berlini újság) vissza igazította azt onnét.

A' Pruszsus Király, a' Király' testvére *Henrich*, a' Koronaörökös *Hertzeg*, és Gróf *Wittgenstein*, Mártz. 30-dikán oda hagyták Berlint. A' Király *Boroszlón* által *Kalischba*, a' Korona *Hertzeg* az ármádához a' Gen. *Blücher* hadi szállására, *Princz Henrich* pedig és Gróf *Wittgenstein* ezen utolsónak fő hadi szállására, a' melly most *Beltzigben* (Szakszoniában, *Wittembergától* néhány óra távolságra) van, mentek el.

A' Király Április 2-dikán délutáni 5 órakor érkezett meg *Kalischba*. *Sándor Császár* 3 órányira ment eleibe a' maga Felséges vendégének. A' Császári testörzők és egyéb ott lévő Orosz seregek, fényes parádéval és többszörözött *hurra!* kiáltással fogadták ő Felségét. — Az Orosz fő ármádának mustráját fogják ő Felségek néhány napokig tartani *Kalischnál*, 's azután ez az ármáda is előre fog nyomúlni az *Albis* felé. — A' tartalék Orosz seregekről e'képpen szoll ugyantsak a' Berlini újság: — „Bizonyos tudósítások szerént 36 ezer emberekből álló Orosz

sereg, ártillériával felkészülve, Napkeleti Pruszián által folytatta útját erre felé. Az Orosz birodalomhoz tartozó Lengyel ország' szélén 90 ezer emberekből álló armáda gyűjtetik össze.

A' *Warschauer* szélekről e'képpen irtak Mártzius 27-dikén: — „A' Lublini Departament az Orosz Kormányozónak rendelése szerint 30,000 koretz gabonát (rozsot búzát), 30,000 koretz zabot, 6000 koretz darát, 12,000 mázsa szénát, 's feles pálinkát és jó számú vágó marhát, tartozik lehető rövidségű idő alatt Warschauba küldeni. A' napokban 25,000 Orosz rekruták érkeztek a' *Bug* mellől *Lublinba*, a' kik egy részint Lublinban maradnak, a' többek pedig Warschauba szállittatnak, a' hol ruhát és fegyvert kapnak. *Zamosc* vára körül szünetlen tsinálják az Oroszok a' minden féle ostromló sántzokat; még a' vidéki parasztokat is oda hajtották dologra; kik között, minthogy a' várbeliek szakadatlanul agyuznak -ki réájok, sokan meg ölettetnek. Mártz. 24-dikén 100 paraszt szekereket tett semmivé a' várbeliek tüze, a' mellyek nyalábba kötött vesszőt (faschinát) vittek a' sántzokhoz.

A' Hámburgiak két *Prétort* választottak magoknak, és 6 napokra erőssítették. még őket ezen hivataljokban. A' polgárok' gyűlése össze gyülekezvén azt végezte, hogy a' törvényes dolgok, mellyek már folyamatban vannak, még Mártz. utolsó napjáig a' Frantzia, azután pedig mind a' régi tövények szerint folytatódjanak. A' Hámburgi önkéntvállalkozók serege már 800 főből állván, egész munkásságban volt. A' polgári testörző sereg 7200 fejekre szaporittatik. Mártzius 27-dikén délben egy *Mecklenbur-Schweringi* polgári testörző csoport is érkezett - bé oda, a' melly 300 emberekből áll. —

Hanfft nevű Hámburgi kalmár egy lovas vadász csoportnak kiállítására ajánlotta magát, melynek maga akar vezérloje lenni; kész pénzben 25,000 Márkokat ajánlott ezen czélra.

A' *Hanseatica Légióhoz* tartozó tiszteknek zöld posztó süvegjeken egy kerek czímerszemléletük, melyben egy kereszt található ilyen körülírással: *Isten velünk.*

* * *

Az Anglus tudósításokról azt jegyzik - meg újság leveleink, hogy a' *Hámburgi Correspondens* nevű újság, esztendőknék eltelések alatt a' múlt Mártzius' 30-dikán adott ismét legelőbbször, egyenesen *Londonból* vett tudósítást. Ez Mártzius 19-dikén költ Londonban, és ez a' foglalatja: — „A' *Petersburgból* Febr. 15-dikén indult levelek jelentik, hogy Lord *Cathcart* Febr. 12-dikén eljött onnét az Orosz Császár fő hadi szállására, a' Nagy Britannia és Orosz birodalom között való kereskedést illető Kötést hozván oda.“

A' *Berlini* újság szerént a' *Londoni Kurir* jelenti, hogy a' Parlamentumban ilyen kérdést tett *Whitbread* a' Ministerek eleibe: Az a' *Mánifestum*, melyet XVIII-dik *Lajos* intézett a' Frantzia nemzethez, 's a' mely az Anglus levelekben kinyomtatott, az Anglus Ministerek' tudtával hirdettetett - 'e ki? — *Thierney* nevű tag pedig ezt kérdezte ugyan ezen tárgyról: Igaz-e, hogy ezen Mánifestumnak sok nyomtatványai Angliai hadi hajókon küldettettek - el, hogy a' Frantzia partokon terjeszszék vagy széleszszék - el őket? — Minister *Kastreleagh* e'képpen felelt ezen kérdésekre: Ezen Mánifestum a' Ministerek engedelmé nélkül hirdettetett - ki, és ők ennek Frantzia Országban való elterjesztése telől semmit tudni nem akarnak.

Mártzius 15 dikén így irtak *Londonból*: — „Néhány napok előtt - egy útas érkezett ide, a' ki felől azolta tudódou - ki, hogy ez Austriai Császári Kurir volt legyen, és a' mi külső dolgokra ügyelő Státus-titoknokunkhoz hozott követséget. Ez a' történet igen kedves érzékenységet

gerjesztett a' közönségben, 's igen hasznos befolyása volt a' Státus' fundusaihoz. Mi úgy itélünk, hogy ezt a' Kurirt Báró *Wessenberg* küldötte el előre, kinek *Gotthenburgból* való elindulása felől már emlekeztek az Északi Németországi tudósítások.

A' Mártzius 30-dikán költ Párisi Monitör egy Anglus tudósítást adott-ki a' Londonban Mártz. 23-dikán költ újság levelekből, jegyzéseket is adván hozzá. Itt következnek, elől a' tudósítás, 's utanna a' jegyzések: —

„Fájdolommal értjük, hogy az Északi Hatalmasságok között nem uralkodik olyan tökéletes egyetértés és egy kézre való dolgozás, a' milyent mi reméltünk. Egy tsak mostanában megérkezett útasról értjük, hogy a' *Koppenhágai* udvar nem egyezett-meg abban, hogy a' maga katoná erejét a' *Balticum* tengernek déli partjain tétetendő expeditzóra nézve a' Swétziai seregekkel össze tsatolja, és hogy ezen nemakaráshoz képpest azt lehet várni, hogy ezen két Hatalmasságok egymással össze fognak veszni. Gondolják, hogy Swétzia meg fogja próbálni *Norvégiának* elfoglalását, és hogy az Anglus hadi hajók *Seelandiát* körül veszik, vagy talám seregeket is szállítanak-ki ezen szigetre (1). —

„A' mi Helgolaadból vett tudósításaink Mártzius 19-dikéig, Hámbugból vett tudósításaink pedig Mártz 15 dikéig szolgálnak. A' Hámbugi kereskedők ismét mind megújították az ő Angliai barátjaikkal való levelezéseiket, 's azt írják némelyek közzülök, hogy ez az 1813-dik esztendőbéi kereskedés, az 1806-dik esztendőbéivel, a' melly igen jó volt, vetélkedni fog (2). Az *Ems* és *Albis* vizeikről 's az ezekkel határos partokról, tsak egy nap' 56 kereskedő hajók érkeztek-meg Helgolandhoz. Az árúportékák után való egyszeriben történt nagy kérdezősködés, hirtelenséggel való változást okozott a' vásárban, kivált a' colonialis portékákak árrokra nézve; némely dolgoknak 50 sőt 100 *pro Centóval* is nevededett az árrok. —

„A' kezünkhöz érkezett tudósítások szerint, *Dantzka* még oltalmaztatott: de minden nap' várták, hogy feladja magát (3). —

„Az a' hír, hogy Ministeriumunkban valamely rész szerint való változás fogna lenni, nem egészen fundamentom nélkül való dolog. Közön-ségesen hiszik, hogy *Lord Kastlereagh* beadta a' maga kéredző irását, de a' Régens Princz azt elfogadni nem találta jónak. A' Minister ő ura-sága azonközben állhatatos a' maga kérése mel-lett. Egy újságlevelünk azt említi, hogy *Sán-dor Császár* 40,000 embereket ajánlott az Anglus és Spanyol Országlószélekek a' Spanyol ország-ban való vélek együtt lejendő dolgozásra, és hogy ezen ajánlás mostanában volna fontolás alatt. Mi igazságnak tartjuk ugyan ezen tudó-sítást, úgy itélvén azonközben, hogy az ajánl-tatott seregeknek száma igen sokra tétetett. Mi azt hisszük, hogy az Orosz Császár nekünk 5000 embereket ajánlott (4). —

„Azt mondják, hogy a' mi Régens Prin-czünk egy előkelő személyt akar a' Nadrág-kötő Rend' címerével *Sándor Császár*hoz azonnal el-küldeni, mihelyest tudósítás érkezik a' felől, hogy ő Császári Felsége Berlinbe megérkezett (5). —

„Mondják, hogy haladék nélkül meg fog az első leveles bőr-zsák *Hámburg* felé indítani, 's az Anglia és *Hámburg* között való rendes postahajók' járása helyreállittatik.“

A' Monitörnek ezekre tett jegyzései —,

„(1). Deugyan mitsoda egyetértés uralkodha-tik is az Északi Hatalmasságok között? Angliának plánuma szerint *Dánia* által adni tartozna Nor-végiát Svétziának, 's azért a' Frantzia birodalom által kellene az ő kárának megfordíttatni. Tsi-náit-é valana Anglia ennél határ nélkül valóbb plánumot? Hogy lehet azt feltenni, hogy egy kabinét, a' melly eddig a' maga tselekedeteiben leg több bélértást mutatott, most egy ily kelep-tze (tör) által engedné magát mefogattatni? Ha a' *Montmartrei* halmokon (*Páris* mellett) szál-lottak volna is már meg az ellenséges seregek:

még sem fogna a' Frantzia birodalommal *Constitutzió* szerént öszszetsatóltatott tartományokból, tsak egy falú is másnak engedtetni! Azt akarnák tehát, hogy *Dánia* tsak semmiért, és tsak semmiért, tegye az említett áldozatot. — Oda adná *Norvégiát*, holott bizonyos lehetne a' felől, hogy azért az ő kára soha vissza nem fogna térítettni. Nem szólván a' Királynak egyenes indulatjáról és természeti tulajdonságáról, kivel tsak annak meggondolása is ellenkezik, hogy abból, a' mi szövetségesétől elvétetődne, osztózzék, tudja a' Dánus nép, a' maga durva de egészséges okossága mellett azt, hogy a' Frantzia nemzet nem azok között való, kik a' magokétól meg fosztatnak, és hogy tsak az esztelenek kívánhatják annak gyűlölségét és boszszúállását magokra vonni. —

„(2). Akkor olyan együgyűek voltunk, hogy megelégedtünk azon 16 milliókkal, mellyekkel a' Hamburgi kereskedők a' nállok találtatott Angliai portékákat megváltották. Most másképpen fogunk bánni. —

„(3). A' ti tudósításaitok szerént Dantzka már régen fel adta magát. Nem soká meg fog ott jelenni a' Frantzia ármáda: de ha szintén fél esztendő alatt oda nem érkezne is, még sem kellene félteni ezt az erősséget. —

„(4). Szép újság! Sándor Császárnak magának szüksége van a' maga seregeire. Elmúltak a' ti örvendezéseiteknek szempillantatai; mi felkezdettünk serkenni; az orosz lány szunyadozott, ti pedig azt gondoltátok, hogy meghalt. —

„(5). No tsak siessetek véle!

Leg újabb újságok.

Frantzia tudósítások: — Arról a' mi feljebb a' 449-dik lapon a' Frantzia Bülletinben a' két *mobilis* tsapatokról íratott, így írnak Bremából a' Wéser' torka Departamentjebéli újságban Mártz. 26 dikán: — „Éppen most igen megnyugtató tudósítást vevünk az Alsó Wézeri környékekről. A' *Blexeni* és *Karlsburgi* batteriák (a' *Wézer* torka mellett) a' partokon álló ágyúzó

által, kikre ezen batteriáknak őrzése bízattatott vala, a' feltámadott parasztságnak gyalázatossan által adattatván, azokat az Anglusok elfoglalták vala. — Ideküldettettek volt el az említett két mobilis tsapatok, hogy ezeket a' batteriákat vissza vegyék. Az egyik tsapat, a' melly *Bremerlehe* felé vette útját, ezt a' kis várost a' mellelte lévő *Karlsburgal* együtt, az ellenségek nagy száma mellett is vissza vette. Elcsélt 19. Anglus és 1 tisztt; elfogattattak 14 Anglusok tisztjekkel együtt; elvesztettek 2 zászlót és 2 ágyút; elesett a' tsatában 150 paraszt; azután agyon lövették 80 paraszton, azért, hogy fegyveres kézzel találtattak - meg; hasonlóképpen agyon lövették 12, részszerént partórzó ágyúzó részszerént 7-dik cohorsbeli katonák, a' kik elszöktek volt és most a' batteriában elfogattattak. Úzóbe vétették a' szaladók, és mind azok haladék nélkül elveszik tselekedetek jutalmát, a' kik fegyveresen találtatnak 's fogattatnak el." — Későbbre u. m. Mártz. 29-dikén így írtak ezen történetekről ugyansak Bremából: — „A' *Blexeni* batteriákat is elfoglalták a' fegyveres vámosok, a' kik a' bal felé küldetett tsapatnak előljáró tsopotját formálták. Ágyút, zászlóit, és állását, elvesztette az ellenség; emberei is fogattattak - el, 's a' többi.

Prusszus tudósítások, a' Berlini újságból: — A' Mártz. 28-dikán indult Hámburgi levelek szerént a' Gen. Morand és St. Cyr seregeiknek egy osztálya 27-dikben (Haarburgtól 3 mérföldnyire) *Todtstaedtnél*, egy más tsapatja pedig *Rotenbergnél* és *Ottersbergnél* állott: azt hitték azonban, hogy a' Gen. *Dörnberg* és *Czernitschew* közeledésekre nézve, kiknek az *Albison* való által menetek közelébről említettett, 's mellyekről azt tartják, hogy eddig magokat *Oberster Tettenbornal* össze tsatolhatták, magokat az említett Frantzia tsapatok ismét vissza fognak vonni Bréma felé.

Oberster Tettenbornak Generális Diplomat paransólt küldettni az Orosz Császár.